

Ελευθερίου Λ. Βέτσιου, **Η διπλωματική και οικονομική παρουσία των Βενετών στην περιοχή της Άρτας κατά τον 18ο αιώνα**, Εκδόσεις Αντ. Σταμούλη, Θεσσαλονίκη 2007.

Βιβλιοπαρουσίαση του Νίκου Νικολούδη, *Ιστορικά Θέματα*, τεύχος 68, Δεκέμβριος 2007, σσ. 127-128.

Το ενδιαφέρον της δυτικής Ευρώπης για τον ελληνικό χώρο εκδηλώθηκε ήδη από τη Δ' Σταυροφορία (1204) και συνεχίστηκε σχεδόν αδιάλειπτα μέχρι τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, οπότε η τελευταία κατεχόμενη ελληνική περιοχή, τα ιταλοκρατούμενα Δωδεκάνησα, ενσωματώθηκαν στο ελληνικό κράτος. Σ' αυτό το διάστημα των 7,5 περίπου αιώνων, οι κάτοικοι των περιοχών στις οποίες είχαν άμεση παρουσία οι Ευρωπαίοι (είτε ως αποικιοκράτες είτε ως συναλλασσόμενοι) αναγκάστηκαν να διαμορφώσουν ένα ευρύ πλέγμα σχέσεων με αυτούς οι πιο καλά τεκμηριωμένες από τις οποίες είναι αναμφίβολα αυτές που παραπέμπουν σε γεγονότα της πολιτικής ιστορίας. Αντίθετα, λιγότερο γνωστή παραμένει μέχρι σήμερα η οικονομική διεξόδου των ευρωπαϊκών δυνάμεων στον ελληνικό χώρο, παρότι τα διαθέσιμα στοιχεία δεν είναι λίγα, τουλάχιστον για τους πιο πρόσφατους αιώνες.

Μια πτυχή αυτών των σχέσεων διερευνά ο συγγραφέας στο έργο που παρουσιάζεται εδώ. Η περιοχή της Άρτας από την οποία κατάγεται είχε την ιδιομορφία να μην αποτελέσει κέντρο σημαντικών πολιτικών εξελίξεων στον ρου της Ιστορίας. Παρά ταύτα, η θέση της κοντά στα παράλια του Αμβρακικού Κόλπου, αλλά και γενικότερα στον χώρο της Ηπείρου, την πλησιέστερη προς τη Δύση ηπειρωτική περιφέρεια της Ελλάδας, συνέβαλε στην προαγωγή της ως εμπορικού κέντρου κατά την Ύστερη Τουρκοκρατία, περίοδο έντονης ευρωπαϊκής οικονομικής διεξόδου στην Οθωμανική αυτοκρατορία. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την περιοχή επέδειξε η Βενετία, κάτοχος καίριων παραλιακών σημείων της Ηπείρου (Βουθρωτού, Πάργας, Πρέβεζας, Βόνιτσας) μετά τη συνθήκη του Πασσάροβιτς (1718), θέλοντας να αποτρέψει τη διεξόδου της εμπορικής αντιπάλου, της Γαλλίας, στον ίδιο χώρο. Το βενετικό προξενείο (αρχικά υποπροξενείο) στην Άρτα ιδρύθηκε ουσιαστικά το 1723 και η παρουσία του τεκμηριώνεται αδιάλειπτα μέχρι το 1797, έτος κατάλυσης της Γαληνότατης Δημοκρατίας. Σε όλη αυτή την περίοδο εξυπηρετήθηκε κυρίως από δέκα Έλληνες (υπο)προξένους οι οποίοι διευκόλυναν την εξαγωγή πρώτων υλών από την περιοχή (βαμβακιού, κεριού, καπνών, μαλλιού, δερμάτων, ξυλείας και σίτου) και την εισαγωγή βενετικών επεξεργασμένων προϊόντων (κυρίως υφασμάτων). Το κείμενο βασίζεται στη διδακτορική διατριβή με το ίδιο θέμα την οποία εκπόνησε ο συγγραφέας (σήμερα εκπαιδευτικός) στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο και στα πλαίσια της οποίας εργάστηκε στα κρατικά αρχεία της Βενετίας.

Το πρωτότυπο αυτό έργο διαρθρώνεται σε τρία κύρια μέρη (με αντίστοιχους τίτλους: "Το προξενείο και η οργάνωση του", "Η εγκατάσταση και η ζωή των Βενετών στην Άρτα" και "Το εμπόριο των Βενετών") και συνοδεύεται από ευρετήριο, παράρτημα 20 εγγράφων, οκτώ χάρτες και εκτενή βιβλιογραφία.

Νίκος Νικολούδης

www.periscopio.gr

Ιστορικά Θέματα

ΤΕΥΧΟΣ 68 • ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2007 • € 4,80

Ιερά Εξέταση

Το όνειδος του
ευρωπαϊκού πολιτισμού

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ

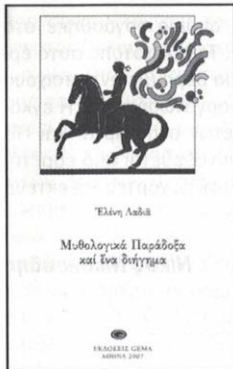
Το μυστήριο της «πτήσης 19»

Εξαφάνιση αμερικανικών βομβαρδιστικών στο «Τρίγωνο των Βερμούδων»

Το αντικίνημα του Δεκεμβρίου του 1967
Η βύθιση του καταδρομικού «Στρατηγός Μπελγκράνο»
Μια δραματική στιγμή του Πολέμου των Φώκλαντς
Δίκη των Έξι (1922): Η κάθαρση της μικρασιατικής καταστροφής
Ανδρέας Συγγρός: Εθνικός ευεργέτης ή επιτήδειος κερδοσκόπος;
Οι πρωτοβυζαντινές πόλεις
Το όραμα της Δημοκρατίας στην Αναγέννηση
Η δημοκρατική προπαγάνδα στη Σιένα (14ος αι.)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΕΡΙΣΚΟΠΙΟ

κόσμος του ονείρου και της φαντασίας; Ως ανεξάρτητοι, όμως, οι τέσσερις κόσμοι (ο πραγματικός, ο ονειρικός, ο μυθολογικός, και ο φανταστικός) και μη συγκρινόμενοι (αφού άλλωστε μόνο τα όμοια συγκρίνονται) παρουσιάζουν μια δομή και μια λογική διάρθρωση, διαθέτουν νόμους κρυφούς η φανερούς.

Το παράδοξο, το παράξενο, το μη σύνηθες, φυτρώνει όπου υπάρχει νομοτέλεια σπάζοντας έτσι την αλυσίδα της όποιας δομής.

Νίκος Γιαννόπουλος

Nicolas Offenstadt - Gregory Dufaud - Herve Mazurel

ΟΙ ΛΕΞΕΙΣ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΕΝΝΟΙΕΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ ΣΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Εκδόσεις Κέδρος
Αθήνα 2007, σσ. 222

Ορισμένες αρχές της ιστοριογραφίας παραμένουν αναλλοίωτες από την εποχή που τις διατύπωσε ο Θουκυδίδης. Ωστόσο, πολλά δεδομένα στον τομέα αυτόν εξελίχθηκαν κατά τη διάρκεια των αιώνων και πολλά άλλα μεταβλήθηκαν από την εποχή κατά την οποία διατυπώθηκαν για πρώτη φορά στην αρχαία Αθήνα.

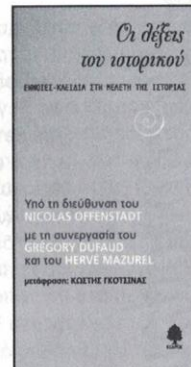
Η ιστορία δεν έπαψε ποτέ να αλλάζει, να μεταμορφώνεται. Όπως τόνισε ο Φερνάν Μπρωντέλ στον εναρκτήριο λόγο του στη Γαλλική Ακαδημία το 1985: "Η ιστορία, αντικείμενο ακατάπαυστης διερεύνησης, είναι καταδικασμένη στον νεωτερισμό, σε διαδοχικές και ακατάπαυστες ανανεώσεις".

Η ιστορία όπως την αντιλαμβανόμαστε σήμερα, δηλαδή ως ανεπτυγμένο τομέα μάθησης με τις δικές του μεθόδους και τους δικούς του κανόνες, είναι ένας σχετικά νέος επιστημονικός τομέας, που άρχισε να διαμορφώνεται κατά τον 19ο αιώνα για να υποστεί στη συνέχεια σημαντικές μετεξελίξεις. Οι ιστορικοί, όπως κάθε επαγγελματική κοινότητα, έχουν ένα ιδιαίτερο λεξιλόγιο ειδικών όρων που βρίσκεται σε άμεση συνάφεια με εκείνο άλλων γνωστικών κλάδων των κοινωνικών επιστημών (κοινωνιολογίας ανθρωπολογίας,

κοινωνικής επιστήμης κ.ά.), με τους οποίους ο ιστορικός αναπτύσσει μια μεγαλύτερη ή μικρότερη σχέση.

Στο παρόν βιβλίο οι συγγραφείς φιλοδοξούν να παρουσιάσουν την ιστορία και την ιστορική εργασία ως μια επαγγελματική πρακτική. Πρόκειται για ένα εύχρηστο λεξικό ιστορικών όρων που καλύπτει ένα σημαντικό κενό στη σχετική εργογραφία, χρήσιμο όχι μόνο για τους φοιτητές των κοινωνικών επιστημών και τους ιστορικούς, αλλά και για όποιον θέλει να έχει μια έγκυρη ενημέρωση για την επιστήμη της Ιστορίας και την εξέλιξη του ιστορικού λόγου. Παρουσιάζονται με σαφήνεια, στο πλαίσιο του διεπιστημονικού διαλόγου, οι έννοιες-κλειδιά της ιστοριογραφίας, οι κυριότερες τάσεις και τα ρεύματα, οι αντιπαραθέσεις μεταξύ διαφορετικών σχολών, καθώς και οι νέες επιστημονικές προσεγγίσεις και τα επιστημολογικά προβλήματα που διατρέχουν τον ιστορικό κλάδο. Το έργο περιλαμβάνει επίσης συνοπτική βιβλιογραφία, κατάλογο λημμάτων και ευρετήριο των παρατιθέμενων συγγραφέων.

Νίκος Γιαννόπουλος

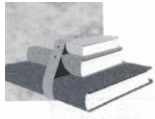

Ελευθέριος Α. Βέτσιος

Η ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΩΝ ΒΕΝΕΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΑΡΤΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 18ο ΑΙΩΝΑ

Εκδόσεις Αντ. Σταμούλη
Θεσσαλονίκη 2007, σσ. 465

Το ενδιαφέρον της δυτικής Ευρώπης για τον ελληνικό χώρο εκδηλώθηκε ήδη από τη Δ' Σταυροφορία (1204) και συνεχίσθηκε σχεδόν αδιάλειπτα μέχρι τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, οπότε η τελευταία κατεχόμενη ελληνική περιοχή, τα ιταλοκρατούμενα Δωδεκάνησα, ενσωματώθηκαν στο ελληνικό κράτος. Σ' αυτό το διάστημα των 7,5 περίπου αιώνων, οι κάτοικοι των περιοχών στις οποίες είχαν άμεση παρουσία οι Ευρωπαίοι (είτε ως αποικιοκράτες είτε ως συναλλασσόμενοι) αναγκάστηκαν να διαμορφώσουν ένα ευρύ

πλέγμα σχέσεων με αυτούς οι πιο καλά τεκμηριωμένες από τις οποίες είναι αναμφίβολα αυτές που παραπέμπουν σε γεγονότα της πολιτικής ιστορίας. Αντίθετα, λιγότερο γνωστή παραμένει μέχρι σήμερα η οικονομική διείσδυση των ευρωπαϊκών δυνάμεων στον ελληνικό χώρο, παρότι τα διαθέσιμα στοιχεία δεν είναι λίγα, τουλάχιστον για τους πιο πρόσφατους αιώνες.

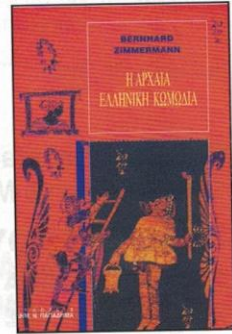
Μια πτυχή αυτών των σχέσεων διερευνά ο συγγραφέας στο έργο που παρουσιάζεται εδώ. Η περιοχή της Αρτας από την οποία κατάγεται είχε την ιδιομορφία να μην αποτελέσει κέντρο σημαντικών πολιτικών εξελίξεων στον ρου της Ιστορίας. Παρά ταύτα, η θέση της κοντά στα παράλια του Αμβρακικού Κόλπου, αλλά και γενικότερα στον χώρο της Ηπείρου, την πλησιέστερη προς τη Δύση ηπειρωτική περιφέρεια της Ελλάδας, συνέβαλε στην προαγωγή της ως εμπορικού κέντρου κατά την Υστερη Τουρκοκρατία, περίοδο έντονης ευρωπαϊκής οικονομικής διείσδυσης στην Οθωμανική αυτοκρατορία. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την περιοχή επέδειξε η Βενετία, κάτοχος καιρικών παραλιακών σημείων της Ηπείρου (Βουθρωτού, Πάργας, Πρέβεζας, Βόνιτσας) μετά τη συνθήκη του Πασσάροβιτς (1718), θέλοντας να αποτρέψει τη διείσδυση της εμπορικής αντιπάλου, της Γαλλίας, στον ίδιο χώρο. Το βενετικό προξενείο (αρχικά υποπροξενείο) στην Αρτα ιδρύθηκε ουσιαστικά το 1723 και η παρουσία του τεκμηριώνεται αδιάλειπτα μέχρι το 1797, έτος κατάλυσης της Γαληνότητας Δημοκρατίας. Σε όλη αυτή την περίοδο εξυπηρετήθηκε κυρίως από δέκα Έλληνες (υπο)προξένους οι οποίοι διευκόλυναν την εξαγωγή πρώτων υλών από την περιοχή (θαμβακιού, κεριού, καπνών, μαλλιού, δερμάτων, ξυλείας και σίτου) και την εισαγωγή βενετικών επεξεργασμένων προϊόντων (κυρίως υφασμάτων). Το κείμενο βασίζεται στη διδακτορική διατριβή με το ίδιο θέμα την οποία εκπόνησε ο συγγραφέας (σήμερα εκπαιδευτικός) στο Αριστοτέλειο Πανεπι-

στήμιο και στα πλαίσια της οποίας εργάστηκε στα κρατικά αρχεία της Βενετίας. Το πρωτότυπο αυτό έργο διαρθρώνεται σε τρία κύρια μέρη (με αντίστοιχους τίτλους: "Το προξενείο και η οργάνωσή του", "Η εγκατάσταση και η ζωή των Βενετών στην Αρτα" και "Το εμπόριο των Βενετών") και συνοδεύεται από ευρετήριο, παράρτημα 20 εγγράφων, οκτώ χάρτες και εκτενή βιβλιογραφία.

Νίκος Νικολούδης

Bernhard Zimmermann
Η ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΩΜΩΔΙΑ

Εκδόσεις Παπαδήμα
Αθήνα, 2007, σσ. 288

Μέχρι την πρώτη δεκαετία του 20ού αιώνα, η αρχαία ελληνική κωμωδία εκπροσωπείτο κυρίως από το έργο του Αριστοφάνη, του μοναδικού σωζόμενου εκπροσώπου της από τον 5ο αιώνα, και ιδίως από τα έργα του με θέμα την ειρήνη (Αχαρνείς, Ειρήνη, Λυσιστράτη) και τους Ορνίθες, τα οποία παρουσιάζονται συχνά στο δραματολόγιο του σύγχρονου θεάτρου. Η ανακάλυψη, όμως, παπυρικών κειμένων με κωμωδίες του Μενάνδρου, του μοναδικού σωζόμενου κωμωδιογράφου της ελληνιστικής περιόδου, εμπλούτισαν στο μεταξύ τις γνώσεις μας με δείγματα και από τη Νέα Κωμωδία. Επιπλέον, πρόσφατες μελέτες πραγματεύθηκαν εκ νέου τα αποσπάσματα της Μέσης Κωμωδίας, με αποτέλεσμα να σχηματίσουμε ικανοποιητικότερη εικόνα γι' αυτή την κατηγορία. Λόγω αυτών των εξελίξεων, κρίθηκε απαραίτητη μια εισαγωγή η οποία θα ενσωμάτωνε και θα αξιοποιούσε τα πορίσματα της νεώτερης έρευνας. Αυτό το κενό έρχεται να καλύψει το παρόν βιβλίο που μελετά το θέμα με ευσύμπλοτο, κατατοπιστικό και συστηματικό τρόπο. Οι κωμωδίες του Αριστοφάνη παρουσιάζονται από μορφολογική και θεματική άποψη και τοποθετούνται στο κοινωνικοπολιτικό τους περιβάλλον με τη βοήθεια των ιστορικών της εποχής, όπως ο Θουκυδίδης. Παράλληλα, υπογραμμίζονται τα κωμικά ευρήματα του Αριστοφάνη, οι πολιτικές αιχμές του και η σκηνοθετική τέχνη του. Το έργο του δεν διερευνάται περιγραφικά αλλά με άξονα τα κύρια θέματά του, και αξιολογείται η επίδοση του κωμωδιογράφου σε σχέση με τους πρόδρομους και τους σύγ-

